

روزنامه فرهنگ و هنر

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی هنری صاد
مدیر مسئول و سردبیر: محمدرضا شفیعی
دبیر تحریریه: امیر افشار فتوحی
گرافیک و صفحه آرا: سعید غفوری

www.rooznamehsaba.com
rooznamehsaba

تهران - خیابان آیت الله مدنی - کوچه خجسته منش - پلاک ۵
تلفن: ۶-۷۷۵۸۲۴۲۲ فکس: ۷۷۵۸۲۴۴۵
چاپ: موسسه فرهنگی خراسان
توزیع: نشر گستر امروز

گفت و گوی
صبا با هیمن
خالدی، کارگردان
مستند «بال‌های
آوازخوان»

نگاه تازه‌ای به مهاجرت و زندگی انسان‌ها

آن‌ها و رفت‌وآمدهای مداوم، این خانواده عملاً جزئی از خانواده ما شدند و این صمیمیت و احساس خودمانی بودن، به ما اجازه داد بخشی از داستان زندگی آن‌ها را هم‌زمان با ماجرای پیرزن و پیرمرد پیش ببریم.

وی تصریح کرد: روایت فیلم از دل همین قصه‌های کوچک و روزمره شکل گرفت؛ از پیشنهادهای خودشان، از زندگی در کنار هم و از گفت‌وگوهای روزمره‌ای که میان ما جریان داشت. حتی روایت زوج لک‌لک نر و ماده نیز هم پشتوانه علمی دارد و هم ریشه در باورهای محلی؛ زیرا از نظر پرنده‌شناسی ثابت شده که لک‌لک‌ها تک‌همسر هستند و همسر دوم انتخاب نمی‌کنند. این موضوع مردم محلی می‌دانستند و به بخشی از قصه‌ها و گفت‌وگوهای روزمره‌شان تبدیل شده بود، به طوری که بارها از سوی خاله خدیجه و دیگران به آن اشاره می‌شد.

هیمن خالدی درباره نگاه خود به مفهوم مهاجرت در فرهنگ کردی گفت: در فرهنگ کردی، چه در سفر و چه در مهاجرت، همواره با یک انتخاب آگاهانه مواجه هستیم. سفر در قصه‌ها و داستان‌های کردی جایگاه ویژه‌ای دارد و حتی در اصطلاحات محلی نیز به راهی اشاره می‌شود که بازگشتش قطعی نیست و می‌تواند با اتفاقات خوشایند یا ناخوشایند همراه باشد.

وی افزود: سفر و مهاجرت همواره برای ما کردها جذاب بوده و برای من به صورت شخصی نیز چنین بوده است. بخش قابل توجهی از زندگی ام را در سفر و مهاجرت گذرانده‌ام و چند سالی در تهران زندگی می‌کردم و هر بار که به کردستان بازمی‌گشتم، این پرسش برایم تکرار می‌شد که چرا اینجا نیستم و چرا باید دور از این فضا زندگی کنم.

هیمن خالدی درباره انتخاب لوکیشن «دره تفی» برای فیلم گفت: در مرحله تحقیق و پژوهش اولیه، همه روستاهای کردستان را از اوشنویه، شهری که خودم در آن به دنیا آمده‌ام، تا پیرانشهر، سردشت، مریوان، بوکان و سقز گشتم و تمام روستاهایی که لک‌لک در آن‌ها حضور داشت را بررسی کردم. چون هدف من پیدا کردن خانواده‌ای بود که تجربه نگهداری از لک‌لک داشته باشد و کاراکنتری جذاب، گیرا و تأثیرگذار برای روایت داستان فیلم فراهم کند.

خالدی افزود: روستای دره تفی در کنار دریاچه‌ای زیبا قرار دارد و طبیعتی کوهستانی و جنگلی دارد. در این روستا، اهالی هر ساله خانه‌هایی برای لک‌لک‌ها می‌سازند و در مراقبت از آن‌ها مشارکت فعال دارند. حجم این فعالیت و تعامل مردم با پرندگان در این روستا بیشتر از سایر روستاها بود و این فرصت را فراهم کرد که با این خانواده آشنا شویم و آن‌ها بخشی مهم از داستان و روایت فیلم شوند.

بال‌های آوازخوان» مستندی درباره مهاجرت لک‌لک‌ها و رابطه انسان با طبیعت است که توسط هیمن خالدی ساخته شده است. خبرنگار صبا در گفت‌وگویی با این مستندساز درباره چگونگی شکل‌گیری ایده فیلم و تجربه‌های شخصی او در ساخت آن گفت‌وگو کرده است که در ادامه می‌خوانید.

مهدیه مالکی
گفت‌وگو

وقتی پیشنهاد دادم اگر سال بعد هم چنین اتفاقی افتاد، این خانواده از لک‌لک دیگری مراقبت کند، پیرزنی از آن خانواده با روی گشاده این پیشنهاد را پذیرفت.

وی افزود: در گفت‌وگوهایم با این خانواده متوجه شدم که آن پیرزن ناخودآگاه مهاجرت لک‌لک‌ها را با مهاجرت دخترش مقایسه می‌کند. وقتی از او پرسیدم این لک‌لک‌ها به کجا مهاجرت می‌کنند، گفت: نمی‌دانم کجا، ولی شاید آن‌ها هم مثل دخترم به اروپا مهاجرت کنند. این مقایسه برای من بسیار تأثیرگذار بود، به طوری که تا صبح خوابم نبرد. این اتفاق، به عنوان پیوندی میان مهاجرت انسان و مهاجرت پرندگان، برای من بسیار جذاب و الهام بخش بود و مطمئن شدم می‌تواند آغاز یک پروژه مستند جدی و متفاوت باشد.

وی در پاسخ به این پرسش که چرا در این مستند مهاجرت از زاویه رابطه انسان و طبیعت روایت شده و نه صرفاً از منظر اجتماعی یا سیاسی، گفت: در این فیلم ما با سه یا چهار زوج و مسیر زندگی متفاوت روبه‌رو هستیم که روایت‌ها به صورت موازی پیش می‌روند. یکی زوج لک‌لک نر و ماده است، دیگری زوج پیرزن و پیرمرد، زوج سوم زاله و همسرش و در کنار آن‌ها یک زوج جوان همسایه که نقش مهمی در روایت دارند. این زوج جوان خانهای در کنار خانه پیرزن و پیرمرد اجاره کرده بودند تا ما بتوانیم همواره به آن‌ها نزدیک باشیم و از زندگی‌شان از نزدیک مطلع شویم. این خانواده از بستگان ما بودند و برای کمک به پروژه در کنارمان حضور داشتند. ما دوست داشتیم ماجرای بارداری، داستان بازگشت لک‌لک‌ها و آن روایت کودکانه و چهرانی که در برخی فرهنگ‌ها، به ویژه در اروپای شرقی، درباره آوردن نوزادان توسط لک‌لک‌ها وجود دارد، در فیلم حضور داشته باشد.

این مستندساز افزود: به شکل کاملاً اتفاقی، همسر خودم در جریان ساخت مستند باردار بود و همان خانواده‌ای که برای کمک آمده بودند، همین موضوع این ایده را ایجاد کرد که چرا این خط داستانی را وارد روایت فیلم نکنیم. پس از مدتی زندگی در کنار

هیمن خالدی، کارگردان مستند «بال‌های آوازخوان»، درباره چگونگی شکل‌گیری ایده این مستند گفت: ریشه این ایده به دوران کودکی من بازمی‌گردد. از کودکی با ترانه‌ها، آوازها و داستان‌های کردی که لک‌لک‌ها در آن نقش محوری داشتند آشنا بودم و همیشه برایم جالب بود که چرا این پرنده تا این اندازه در قصه‌ها، بازی‌ها و آیین‌های ما حضور دارد.

وی ادامه داد: به یاد دارم هر سال هنگام بازگشت لک‌لک‌ها، مردم به پشت‌بام‌ها و کوچه‌ها می‌رفتند و به آن‌ها خوش آمد می‌گفتند. همچنین بازی‌ها و روایت‌هایی از دوران کودکی مادران و مادر بزرگ‌هایمان وجود داشت که به غذا دادن به لک‌لک‌ها و ارتباط با آن‌ها در طبیعت مربوط می‌شد و این خاطرات در ذهن من تنه‌نشین شد و به مرور این پرسش را برایم ایجاد کرد که انسان کرد چگونه با طبیعت و حیوانات ارتباط برقرار می‌کند.

این مستندساز افزود: این ارتباط فقط محدود به لک‌لک‌ها نبود. من از نزدیک می‌دیدم که نسل‌های قبل چگونه با حیوانات خانگی و دام‌های خود رفتار می‌کردند و آن‌ها را بخشی از زندگی و طبیعت خود می‌دانستند. همه این مشاهدات باعث شد این موضوع برای من به یک دغدغه جدی تبدیل شود.

وی درباره دلیل انتخاب موضوع مهاجرت از زاویه رابطه انسان و طبیعت تأکید کرد: هر مستندسازی ایده‌های متعددی در ذهن دارد و زمانی که می‌بیند این ایده‌ها می‌توانند در کنار هم ترکیب معناداری بسازند، به سمت آن‌ها می‌رود. زمانی که ما در حال تحقیق درباره مهاجرت لک‌لک‌ها و آوازها و آیین‌های مرتبط با رفت‌وبرگشت آن‌ها بودیم، با خانواده‌ای در یک روستا آشنا شدیم.

خالدی توضیح داد: این خانواده از سال قبل از یک لک‌لک آسیب‌دیده مراقبت کرده بودند و به بازگشت آن به طبیعت کمک کرده بودند. ما در همان منطقه متوجه شدیم بسیاری از لک‌لک‌ها به دلیل برخورد با سیم‌های فشار قوی دچار آسیب یا برق‌گرفتگی می‌شوند و مردم با علاقه از آن‌ها نگهداری می‌کنند.

شیدا

SHEYDA.COM
پلتفرم پخش فیلم و سریال

دوشنبه‌ها از پلتفرم شیدا